

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

28.

Järveläinen, T. (7.6.2018). Kanadan monipuolinen emolehmiäntuotanto. ePooki: asiantuntijablogi.

<https://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201901212635>

ePooki asiantuntijablogi

Kanadan monipuolinen emolehmätuotanto

Kärki Maarit, Auer Jaana, Järveläinen Titta
Julkaistu 7.6.2018

Kanadassa on kaikkiaan 12,1 miljoonaa nautaa, joista neljä miljoonaa on puhdasrotuisia emolehmiä. Saskatchewanissa, joka on yksi Kanadan preeriaprovinsseista, on miljoonaa ihmistä ja saman verran nautoja. Kanadassa arvostetaan karjassa samoja asioita kuin Suomessa, esimerkiksi kestävyyttä ja hyviä emo-ominaisuuksia. OmaNauta-hankkeen opintomatalla Kanadassa 21.11.2017–1.12.2017 vierailtiin useilla eri emolehmätiloilla.

Suomessa jopa 80 prosenttia naudanlihasta tulee maidontuotannon sivuotteena syntyvistä maitorotuisista vasikoista ja poistolehmistä. Keskituotosten noustessa on lihantuotantoon menevien vasikoiden määrä vähentynyt. Tätä vajetta ollaan pyritty täydentämään kannustamalla emolehmätuotantoon. Vuoden 2017 keväällä emolehmien lukumäärä Suomessa oli noin 60 000 kappaletta ja määrä on nousussa. Yleisimmät emolehmärodut Suomessa ovat charolainen ja hereford, joskin yksittäisen rodun suosio ei ole niin suurta kuin Kanadassa.

Kanadassa emolehmäroduista angus on yleisin, sillä yli 50 % lihakarjasta on joko mustaa (2/3) tai punaista (1/3) angusta. Toisena tulee simmental, sitten limousine, charolais ja hereford. Markkina on melko vakaa eri rotujen kesken. Kanadassa emolehmäkarjan koko vaihtelee alueittain ja karjan koko ilmoitetaan emolehmien määränä. Karjakoot ovat kuitenkin keskimäärin suurempia kuin Suomessa. Yrittäjät elättävä emolehmätilan koko on noin 300–400 emolehmää, mutta suurimmilla tiloilla voi olla jopa 5 000 emoa.

Poikimiskautta varten useilla tiloilla on käytössä halleja, jotka on varustettu irtoaidoilla ja käsittelyhäkillä. Muuna aikana hallit palvelevat varastoina tai konesuojina. Kuljetuskalustona on yleisimmin lava-auto ja eläinkuljetusvaunu. Emolehmätuotantoon Suomessa mielletään usein pehmeitä arvoja ja tuotantopanokset ovat pienempiä kuin Kanadassa.

Howe family farm

Tilalla on 350 puhdasrotuista emolehmää, charolaisia sekä punaista ja mustaa angusta. Peltoa on hieman yli 1 000 hehtaaria, josta 650 hehtaaria on kasteltua. Kasteluun käytetään läheisen Moose Jaw:n kaupungin jätevettä. Kastelulaitteistoja on 10 kappaletta. Kastelu vaatii kesäisin paljon työtä ja sitoo yhden työntekijän koko kesäksi. Kastelun ansiosta voidaan kuitenkin viljellä mm. maissia. Pelloilla viljellään ohraa, vehnää, maissisäilörehua, rypsiä, rehujuurikasta, pellavaa ja alfalfaa. Loppuosa pinta-alasta on laidunnurmena. Vuosittain myydään 80 siitossonna sonnihuutokaupassa ja videomyyntinä. Siitossonnin keskimyyntihinta on 4 100 euroa. Lisäksi tilalta myydään spermaa ja alkioita.

Poikimisaika on helmi-huhtikuussa. Poikimisapua tarvitaan harvoin ja hiehoista 90 % poikii ilman apua. Koska tiloilla on vähän työvoimaa, eläinaineksen tulee olla sellaista, että vasikoiden

syntymäpaino on riittävän pieni. Myös emojen määrä tiloilla on kasvussa, minkä vuoksi poikimisten on onnistuttava ilman apua. Syntymäpainot anguksilla ovat 36–40 kg/vasikka ja charolaisella 40–43 kg/vasikka. Poikimista varten on poikimistila, jossa on kaksi valvontakameraa. Eläimet laiduntavat 25.5.–15.12. välisenä aikana. Vasikat vieroitetaan lokakuun ensimmäisellä viikolla. Vasikoiden päiväkasvu syntymästä vieroitukseen on 1 485–1 620 g/pv. Vasikat rokotetaan kolmen kuukauden iässä hengitystietulehduksia vastaan ja uudelleen 200 päivän iässä. Emolehmät ja hiehot keinosiemennetään ensin itse, ja lasketaan sen jälkeen jälkeen sonnin mukana laitumelle.

Tilan jalostustavoitteena on kohtuukokoinen eläin, jolla on hyvä nurmirehun käyttökyky. Eläinten pitää pystyä säilyttämään hyvä lihaksikkuus ja kuntoluokka pelkällä laidunruokinnalla. Laidunkausi kestää joulukuun puoliväliin saakka, jonka jälkeen eläimet kootaan tarhaan odottamaan poikimista. Jalostuseläimillä tärkeää on hyvä jalkarakenne. Koska asiakkaat ovat perhetiloja on myös eläinten luonne jalostettava ominaisuus. Eläinten tulee olla rauhallisia ja luottavaisia. Tavoitteena on, että emot ovat tuotannossa 14–15 vuotta, joten kestävyys ja hyvä hedelmällisyys ovat tärkeitä ominaisuuksia. Tyhjäksi jääneet lehmät poistetaan karjasta.

Tuotannon uhkina nähdään tällä tilalla se, että tilat siirtyvät isojen yhtiöiden haltuun ja perheviljelmät ovat vaarassa hävitä. Maa on hyvä sijoituskohte ja maan hinta nousee. Ulkomaiset sijoittajat, erityisesti kiinalaiset, ostavat alueelta maatalousmaata. Tällä alueella maan hinta on noin 5000 €/ha ja maataloudella ei pystytä maksamaan maasta kilpailukykyistä hintaa. Tämä johtaa siihen, etteivät perheviljelmät pysty kasvamaan.

Crittenden Brothers Polled Herfords

Kahden veljeksien ja heidän perheidensä omistamalla tilalla on hereford-jalostuskarja. Emolehmiä on 200 kappaletta. Karjan lisäksi tilalla harjoitetaan viljan, öljykasvien ja palkokasvien viljelyä 3 600 hehtaarin alalla. Nurmialaa on 1 200 hehtaarin. Tilalta myydään siitossonneja, hiehoja (kuva 1), alkioita ja spermaa. Ilmastonmuutos tilalla nähdään hyvänä asiana, koska alueen lämpötila nousemisen myötä voitaisiin viljellä vaateliaampia kasveja.



KUVA 1. Crittenden Brothers Polled Herfords:n hiehoja

Valtaosa emoista poikii helmi-maaliskuussa, osa kuitenkin vasta syksyllä. Sonnien ja hiehojen myynti tapahtuu keväällä. Emot astutetaan tilan omilla sonneilla. Jalostuksessa emoissa tavoitellaan isoa runkoa ja syvyyttä, jotta eläin olisi hyvä nurmirehun käyttäjä. Eläimet pyritään jalostamaan paikallisiin olosuhteisiin ja ympäristöön sopiviksi. Emolla pitää olla hyvä utare- ja jalkarakenne. Hiehon pitää pystyä vieroittamaan samanlainen vasikka kuin se itse on. Ruokinta perustuu laitumiin laidunkautena ja tarhassa ohrakokoviljasäilörehuun.

Nielson Land & Cattle company

Tilan omistaa **Larry Nielson** vävynsä kanssa ja he vastaavat myös karjatöistä. Viljelytöissä on lisäksi kaksi kausityöntekijää. Tilalla on 260 puhdasrotuista mustaa ja punaista angus-emolehmää. Viljeltyä peltoa on 2 400 hehtaaria ja 1 600 hehtaaria laidunta (kuva 2). Koko laidunala on luonnonlaidunta eikä sitä uudisteta ihmisen toimesta. Tilan yksi prioriteetti on huolehtia, ettei luonnonlaitumia yllilaidunneta. Laidunta varataan 4 ha/emo sekä kevät-, kesä- että talvilaitumelle. Laidunkierto on suunniteltava tarkasti. Viljellyt heinät ovat kahdeksan vuotta nurmella ja sitten kaksi vuotta viljalla.



KUVA 2. Nielson Land & Cattle company:n eläimiä laitumella

Emot ovat laitumella joulukuuhun asti. Poikiminen tapahtuu tammikuussa. Naudat poi'itetaan sisällä vain jos sää on kylmä. Siemennys tehdään huhtikuussa kolmen viikon aikana. Toukokuussa eläimet lasketaan laitumelle. Ryhmän koko laitumella on 25–65 eläintä riippuen laitumen koosta. Jokaisessa ryhmässä on yksi sonni mukana laitumella. Tilalta myydään sonneja ja hiehoja huutokaupassa ja videohuutokaupalla. Vieroitettuja vasikoita ruokitaan pelleteillä, joissa on maissia, linssiä, hennettä ja Rumensinia. Hiehoille väkirehua annetaan 2,7 kiloa päivässä ja sonneille 6,3 kiloa päivässä. Tilalla ei käytetä hormoneja. Sonnit joita ei kasvateta jalostustarkoitukseen, myydään pois vieroituksen jälkeen.

Tälläkin tilalla ongelmaksi koetaan maan hinnan nousu, kun ulkomaiset sijoittajat ovat tulleet markkinoille viimeisen viiden vuoden aikana. Tämän pelätään tappavan perheviljelmät. Työvoimaa on vaikea saada. Lisäksi tulotaso ei ole kovin korkea ja monella tilalla onkin sivutulaja. Maatalouden arvostus pitäisi tilallisten mukaan olla korkeampi kuin mitä se nykyisin on.

Palmer Charolais Land & Livestock

Tilalla on 160 puhdasrotuista charolaisemoa ja 160 risteytysmolehmää. Peltoa on 4500 hehtaaria ja niillä viljellään ohraa, vehnää, hennettä, linssiä ja rypsiä. Tilalla pidetään vuosittain maaliskuussa siitossonnihuutokauppa videohuutokauppana. Tilalle tulee tuolloin noin 200 ihmistä huutokauppaan. Alue on viljantuotantoaluetta, joten jalostussonneille ei ole niin suurta kysyntää kuin toisaalla. Vuosittain myydään noin 50 jalostussonnia. Charolaisrodun jalostustavoitteita ovat hyvät jalat, kestävyys, kasvu ja lihakkuus. Omat risteytysmotot ovat simmentalien ja anguksen risteytyksiä. Angus on hyvä laiduntaja ja sillä on hyvät emo-ominaisuudet. Simmental tuo yhdistelmään lihakkuutta. Uudistushiehoja ostetaan 10–15 kappaletta vuosittain kahdelta tilalta, joilla on sama rokotusohjelma kuin tällä tilalla. Risteytysmotot astutetaan tilan omilla ch-sonneilla.

Charolaissonni tuo risteytykseen hyviä kasvuominaisuuksia ja lihakkuutta, mutta poikimiset pysyvät kuitenkin helppoina. Härkien vieroituspaino on 360 kg ja hiehojen 337 kg.

Emot poikivat tammikuussa. Emot ovat poikimisen jälkeen sisällä noin kaksi vuorokautta. Sen jälkeen emot vasikoineen laitetaan ulkotarhaan (kuva 3). Tänä vuonna poiki 340 lehmää ja 6 vasikkaa kuoli. Kun joltain emolta kuolee vasikka, sille laitetaan imemään kaksosvasikka. Emo saadaan hyväksymään tulokas nylkemällä kuollut vasikka, ja kiinnittämällä nahka elävän vasikan selkään muutamaksi päiväksi.



KUVA 3. Palmer Charolais Land & Livestock tilan eläimiä kasvatustarhassa

Sparrow Farm

Tilalla on kasvatettu charolais-karjaa vuodesta 1965 ja he olivat ensimmäisiä jotka toivat rodun Ranskasta Kanadaan. Vuonna 1968 tila vei eläimiä Torontoon karjanäyttelyyn, jonka jälkeen he aloittivat alueellaan charolaiskarja näyttelytoiminnan. Tällä hetkellä tilalla on 180 puhdasrotuista charolais-emoa. Lisäksi viljellään viljaa 3 000 hehtaarin alalla. Nurmiala on noin 4 500 hehtaaria.

Poi'itus tapahtuu tammi-maaliskuussa enimmäkseen sisätiloissa hallissa. Samaa hallia käytetään myös myyntitapahtumissa. Kamerat valvovat poikimisia. Poikimisen jälkeen emot vasikkansa kanssa menevät vasikkapiiloin varustettuun tarhaan. Seosrehuna eläimille syötetään ohrakokoviljasäilörehua, olkea ja viljaa. Tilalla on vain yksi työntekijä poikima-aikaan aputyövoimana.

Tilalta myydään siitossoneja, uudistushiehoja (kuva 4) ja alkioita. Jalostustavoitteena on hyvä kasvu ja ruohon luokitus. Lisäksi tavoitellaan helppohoitoisia eläimiä, sillä tuotantokarjoissa eläimet poi'itetaan pellolla, jolloin poikimishelppeus on tärkeää. Poikimisen kanssa limittäin tapahtuvat myös peltotyöt, joten tiloilla ei ole aikaa karjantarkkailuun. Myös hyvä karvanlaatu on tärkeä ominaisuus, jotta eläimet sopeutuvat Kanadan kuivaan ja kylmään ilmastoon sekä ulkokasvatukseen. Vierailun aikaan emot olivat karhosyötöllä laitumella kolmen kilometrin päässä. Sieltä ne tuodaan joulukuussa autolla poikimaan tilalle. Toissa vuonna tilalta oli myyty yksi siitossoppi keinosiemennysasemalle hintaan 65 000 euroa. Siitossopin keskihinta on 6 500 euroa.



KUVA 4. Sparrow Farm tilan hiehoja

Isännän näkemyksen mukaan 600–1 200 hehtaarin tilat ovat kannattavimpia. Suuret tilat ovat talousvaikeuksissa ja perusongelmana on johtamisen vaikeus. Lisäksi maan hinta on kohonnut liian korkeaksi sijoittajien ostaessa maata.

[Cliffs Herefords](#)

Tila on Kanadan vanhin herefordeja jalostava tila (kuva 5). Jalostustyötä on tehty jo vuodesta 1889. Tila on pientila ja tilan väki käy tilan ulkopuolella töissä. Tilalla on 50 emoa ja omaa peltoa 16 hehtaaria talon luona. Lisäksi on vuokrattua laidunta 160 hehtaaria. Vuosittain myydään 12–15 siitossonia ja 10–12 hiehoa. Vuosikkaina myytävien sonnien keskihinta on 2 600–5 200 euroa ja ne menevät enimmäkseen tuotantokarjoihin. Tilalla on tuotanto-ohjelma Maine-Anjou rodun risteytyslehmistä. Tila myös opastaa nuoria näyttelytoimintaan.



KUVA 5. Tilan toiminnan esittelyä

Maarit Kärki

Jaana Auer

Titta Järveläinen, projektisuunnittelija, Oulun ammattikorkeakoulu

VALOKUVAT: Jaana ja Tuomo Auer, Maarit Kärki ja OmaNauta-hankkeen matkalla olleet yrittäjät

Julkaisun pysyvä osoite:

<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201901212635>